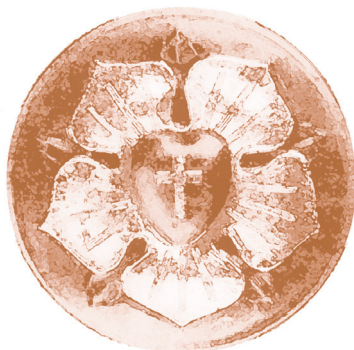

LUTHERSK KIRKETIDENDE

TEMA: DÅPSTALL OG DÅPSTELOGI

LEDER

DÅPENS UTFORDRING

ARTIKLER OG INNLEGG

NÅR DET ROKKES VED TRADISJON
OG TILHØRIGHET

HVORFOR DE VALGTE BORT DÅPEN
DÅPENS OPPGAVE

SØNDAGSTEKSTEN

1. SØNDAG I ADVENTSTIDEN
2. SØNDAG I ADVENTSTIDEN
3. SUNDAG I ADVENTSTIDA

DÅPENS UTFORDRING

Gjennom hele Den norske kirke historie har barnedåpen vært et av de mest stabile elementene i kirkens liv. Lenge oppfattet man oppslutningen om dåpen som svært stabil, og forklarte tendenser til fall i prosenttallene med at det var innvandrerne som ikke døpte sine barn i Den norske kirke. Etter hvert er tallenes tale blitt så tydelig at det ikke lenger kan bortforklares at det er stadig flere kirkemedlemmer som velger ikke å døpe sine barn. På mange hold i kirken mobiliseres det for å finne ut hva dette skyldes, og hva man kan gjøre for å snu utviklingen.

I dette nummeret av Luthersk Kirketidende bringer vi to artikler som bidrar til å belyse nedgangen. Den første er skrevet av KIFO-forskerne Ida Marie Høeg og Ann Kristin Gresaker som har skrevet en større rapport om nedgang i oppslutning om dåp i Oslo bispedømme. I artikkelen peker de på dåpen ikke lenger er en selvsagt tradisjon, men noe som aktivt må velges. Når mange ikke velger dåp for sine barn, kan det bl.a. handle det både om at de vil la barna velge selv når de blir større, og at de selv ikke har noe nært forhold til kirkens tro. Ifølge Høeg og Gresaker handler det om større kulturelle endringer i det norske samfunnet og ikke bare om et avgrenset Oslo-fenomen.

Mange av funnene fra KIFO-rapporten bekräftes av Svend Klemmetsby. Som olavsstipendiat har han gjennomført intervjuer med kirkemedlemmer som har valgt ikke å døpe sine barn. Også Klemmetsby påpeker at tradisjonen alene ikke lenger er grunn god nok til å døpe barna sine.

Dåpen er ikke et middel for å fremme kirken, men et middel Gud bruker for å gi mennesker sin frelse.

En konsekvens av begge undersøkelsene er etter mitt skjønn at kirken i enda større grad må være opptatt av å formidle dåpens teologiske innhold. For at det skal gi mening å døpe sitt barn, er det for mange ikke lenger nok å vise til tradisjonen. Dåpens innholdsside må også formidles på en måte som skaper mening og vekker tro. Dåpsutfordringen kan derfor ikke bare møtes med bedre rutiner eller bedre informasjon, men må også føre til intensivert arbeid med dåpens innholdsside, når det gjelder både dåpsliturgi og dåpsteologi. Et ledd i et slikt arbeid er den bebudede høring om revisjon av dåpsliturgien, som etter planen skal sluttføres på Kirkemøtet i 2017.

I sin artikkel om "dåpens oppgave" går Kristin Graff-Kallevåg nettopp inn på noen av de spørsmålene som er viktige å tematisere i denne sammenheng. Her peker hun bl.a. på nødvendigheten

av å styrke bevisstheten om de skapelsesteologiske dimensjonene ved dåpen.

Nedgang i oppslutning om dåp truer kirkens posisjon som folkekirke. I en slik situasjon er det lett å opptre som om den institusjonelle selvpåholdelse er det viktige for kirken. Men kirken er ikke til for din egen skyld, men for Guds og menneskenes skyld. Heller ikke dåpen er et middel for å fremme kirken, men et middel Gud bruker for å gi mennesker sin frelse. Hvordan vi best skal kunne formidle det, er en viktig utfordring.

HARALD HEGSTAD
HARALD.HEGSTAD@MF.NO

NÅR DET ROKKES VED TRADISJON OG TILHØRIGHET

PERSPEKTIVER PÅ NEDGANGEN I OPPSLUTNING OM DÅP

AVIDA MARIE HØEG OG ANN KRISTIN GRESAKER,
FORSKERE VED KIFO INSTITUTT FOR KIRKE, RELIGIONS- OG LIVSSYNSFORSKNING
IDA.MARIE.HOEG@KIFO.NO / GRESAKER@KIFO.NO

Denne artikkelen omhandler nedgangen i oppslutning om folkekirken belyst ut fra tradisjonen med barnedåp. Hva er årsaken til at en del foreldre som selv er døpt og medlem av Den norske kirke, lar være å døpe barna sine? Er ikke kirken relevant når foreldre skal ønske barna sine velkommen til verden? Hvem er det som døper, og hvem er det som lar være å døpe? Artikkelen vil vise hvem de to gruppene med foreldre er, og drøfte om sekularisering og pluralisering av samfunnet er årsaken til nedgangen i oppslutningen om dåp.

Lenge så Kirkerådet på utmeldingstillene i Den norske kirke, og var rimelig tilfredse med oppslutningen om folkekirken. Få meldte seg ut, og selv om innmeldingstillene ikke kunne kompensere for dem som gikk ut, var det tross alt snakk om en svært liten andel kirkemedlemmer som forlot kirken. Ser vi bort i fra toppene i utmeldingstillene, som falt sammen med opphetede debatter om samlivetiske spørsmål og Kirkemøtets diskusjon av homofili, har tallene ligget på mellom fire og fem tusen utmeldte i året. Ikke alt fanges opp av utmeldingstillene. De store oppryddingsaksjonene i medlemsregisteret i 2007 og kirkevalget i 2009 viste også store grupper med feilregistrerte medlemmer. Selv om en del ble strøket fra medlemsregisteret på grunn av utmelding eller opprydding, sto tross alt kirken i 2009 en solid folkekirke med en oppslutning på 81 prosent.

Heller ikke dåpstallene det første tiåret av et nytt millennium virket særlig urovekkende på

kirken. Mens kirkens ledende organer diskutert homofile, har det foregått en stille revolusjon i Den norske kirke. Oppslutningen om dåp sank med 18 prosent fra 2004 til 2014. Nedgangen ble lenge forklart med endringer i befolkningsstrukturen. Norge ble mer mangfoldig, og dermed var det naturlig at færre og færre barn ble døpt i Den norske kirke. Sant nok har befolkningsstrukturen endret seg. I 2004 var 7,6 prosent av befolkningen innvandrere og i 2014 nesten 15 prosent. Men endringene i befolkningsstrukturen kan ikke alene forklare nedgangen. Det verdte å se nærmere på interne forhold, som medlemmenes holdninger til og praktisering av dåp. Har viktigheten av dåp blant småbarnsforeldre tapt seg etter millenniumskiftet?

Mange kirkemedlemmer føler ikke lenger at de er forpliktet til å følge opp sin tilknytning til kirken ved å bære barna sine til dåpen, slik de selv en gang ble båret fram. En gjennomgang av medlemmer og tilhørige i medlemsregisteret viser at i 2014 ble 77 prosent av kirkemedlemmenes barn døpt, i Oslo bare 60 prosent. En representativ undersøkelse gjennomført av Norstat på vegne av KIFO viser at tradisjon, estetikk og barnets muligheter til selv å velge senere i livet er de viktigste grunnene til at foreldre velger å døpe barna sine. De religiøse motivene er langt mindre viktige. Store endringer har skjedd siden kirken gjennomførte sin første medlemsundersøkelse i 2000. Spesielt gjelder det i Oslo og i områder hvor folkekirken tradisjonelt har stått sterkt.

Religiøse motiver taper terreng, mens de andre motivene holder seg stabilt høyt.

De kirkelige overgangsritualene utgjør kirkehistoriens bærebjelker og folkekirkens grunnmur. Barnedåp står i denne sammenheng i en særstilling. Dåpen er kirkens medlemsgrunnlag og porten inn til kirken. Selv om kirken døper folk i alle aldre, er det når barnet er under ett år, at de aller fleste blir døpt. De som døpes i forbindelse med konfirmasjon, utgjør ikke mer enn noen prosent av alle døpte. Skulle dåpstallene fortsette å synke, ville den tradisjonelle sammenheng mellom spedbarstid og barnedåp løses opp, og dåp som en allmenn initieringsrite til kjernefamilie, slekt, lokalsamfunn og kirke vil bare gjelde for spesielt interesserte. Av livsløpsritualene står da konfirmasjon, kirkebryllup og kirkelig gravferd igjen. Fortsatt velges både kirkelig konfirmasjon og gravferd av majoriteten av kirkens medlemmer, mens kirkebryllupet har, sammen med dåp, hatt en dramatisk nedgang.

Tilsynelatende har verken kirkebryllup eller konfirmasjon og gravferd noe med rekruttering og formell innlemmelse i kirken å gjøre. Kirken gir jo medlemskap med fulle rettigheter gjennom dåpen. Indirekte er ritualene derimot viktige for medlemskapets relevans. Ritualene fungerer godt for medlemmer med liten eller sterk tro, med kirkelig eller andre religiøse orienteringer. For dem er ritualene viktige kontaktpunkter mellom himmel og jord. Ritualene er også med på å opprettholde en viss forbindelse til kirken på stedet der en er oppvokst eller bor. Lenge har vi kunnet følge utviklingen i befolkningen generelt, og blant medlemmene spesielt, i spørsmålet om viktigheten av å ha en religiøs seremoni ved fødsel, ekteskapsinngåelse og død. De siste fem årene har den holdt seg stabil på ekteskap og død, men avtatt for fødsel. Knapt halvparten av Den norske kirkes medlemmer mener at det er viktig å markere et barns fødsel med dåp. Uavhengig av hvor medlemmene bor, hvor gamle de er, og om de er kvinner eller menn, fremtrer det å markere et dødsfall og et giftermål med en religiøs seremoni, som viktigere enn en religiøs seremoni ved fødsel.

Hvilke foreldre er det som har brutt tradisjo-

nen med barnedåp? Denne gruppen foreldre presenterer på mange måter det nye Norge – det urbane og flerkulturelle Norge. De bor i områder med størst tilflytting: Oslo, det sentrale Østlandet og andre store byer. De er unge, høyt utdannede, og mange har venner med en annen tro eller livssyn enn de selv. Nesten halvparten har en samboer, partner eller ektefelle som er medlem i et annet tros- eller livssynssamfunn enn Den norske kirke, eller som står uten medlemskap. Pardannelse på tvers av tros- og livssyn innebærer tilpasninger og forhandlinger, og i noen tilfeller må den ene vike i den andres verdier og holdninger – særlig i tilfeller der en av partene opplever spørsmålet som spesielt viktig. I slike tilfeller ser det ut til at foreldre som ønsker dåp, har dårligere forhandlingskort der partneren har en sterk overbevisning om ikke å døpe.

Til medlemmer som har valgt bort dåp, har kirken i oppveksten hatt en viss betydning. De fleste er for eksempel kirkelig konfirmert. Samtidig er det relativt få som melder om at religion var viktig i deres oppvekst. Bortimot halvparten av dem vokste opp i et miljø der religion ikke var viktig, en livssynsorientering de tilsynelatende har tatt med seg videre i livet. I voksen alder har hovedvekten valgt å gifte seg andre steder enn Den norske kirke. Disse foreldrene har en løs relasjon til kirken. De vektlegger i mindre grad betydningen av religion i deres liv; de er passive og distanserte kirke-medlemmer som generelt viser en lavere grad av entusiasme for Den norske kirkes virksomhet. Dessuten er de mer kritiske til kirken. Spesielt er de kritiske til kirkens håndtering av homofili.

Hvilke konsekvenser har denne gruppen kirke-medlemmer for tilnærmingen til dåp. Tenkningen som brer seg blant medlemmer i kirken, er at kirkemedlemskap ikke skal arves; det skal velges. Tidligere var det å velge bort kirkelig konfirmasjon det samme som å ta skritt ut av kirken. Om en ikke akkurat formelt meldte seg ut i forbindelse med konfirmasjon, var det på mange måter et farvel til kirken. For foreldre som velger bort dåp, er ikke valget nødvendigvis et farvel til kirken. De vektlegger de samme argumentene som foreldre som velger å døpe

barna sine. Begge grupper foreldre forfekter det liberale idealet om individets frihet og selvråderett. Referansepunktet er selvet. I stedet for å velge på vegne av barnet, vil de at barnet skal ta et så viktig valg selv. Valget kan barnet ta når det er i den rette alderen. Foreldre som har valgt bort dåp, mener at når ungdom i Norge velger om de vil konfirmeres, og eventuelt hva slags konfirmasjon de vil ha, skal også deres barn kunne få muligheten til selv å velge dåp (medlemskap) og konfirmasjon i kirken. Foreldre som har døpt barna sine, mener også at de har gitt barna de beste valgbetingelsene. Deres tenkning er at de har tatt et midlertidig valg på vegne av sin datter eller sønn. Valg om dåp ble gjort under forutsetning av konfirmasjon. I konfirmasjonen skal deres døpte barn få muligheten til å velge eller velge bort kirken.

Undersøkelsen viser også at motivene for å tenke annerledes om dåp ikke alene bunner i en framvoksende sekulær kultur. Riktignok markerer foreldre som har valgt bort dåp, seg på den ene siden i større grad som ikke-troende. Nesten halvparten sier at de ikke har en religiøs tro, og at de heller aldri har hatt en gudstro. På den andre siden er de foreldrene som ikke døper barna sine, ikke nødvendigvis irreligiøse. De ser ikke på mennesket som tilstrekkelig, og at tro er umulig. På de parameterne som blir mye brukt for å måle oppslutningen om nyreligiøse forestillinger, er det på de fleste spørsmål ingen signifikante forskjeller mellom foreldre som ikke døper, og foreldre som døper.

Foreldre som ikke døper barna sine, er, som sagt, både mer kritiske og distanserte til kirken

enn de som døper. Likevel er de ikke på vei ut av kirken. Bare en liten gruppe vurderer å melde seg ut. De andre beholder ikke sitt medlemskap primært fordi kirken tilbyr tjenester de kan komme til å benytte seg av hvis de skulle ønske det (som for eksempel begravelsen). De som ikke har døpt barna sine, er en type medlemmer som ikke ønsker at Den norske kirke skal stille krav til dem, men vil at kirken skal være der i tilfelle de trenger den. Deres medlemskap kan begrunnes ut fra at kirken representerer et symbolsk fellesskap som forvalter og viderefører en samlende forståelse av en kristen kulturarv og det å være norsk. Et slik symbolsk fellesskap ser her ut til å virke mer på et overordnet plan enn at den knytter seg direkte til deres selvidentifikasjon eller personlige identitet.

Hvordan skal vi tolke at ikke alle kirkemedlemmer døper barna sine? Nedgangen i dåp kan være et forvarsel på kulturelle endringer i det norske samfunnet mer generelt. Uteblir dåpen, vil det på lang sikt ha konsekvenser for folkekirken. Den norske kirke vil ikke lenger være en majoritetskirke, men et trossamfunn mer likt andre trossamfunn. Dette vil trolig ha juridiske og økonomiske følger. Men først og fremst vil det endre på hvordan foreldre ønsker et barn velkommen til verden.

REFERANSE

Ida Marie Høeg & Ann Kristin Gresaker 2015. *Når det rokkes ved tradisjon og tilhørighet*. Nedgang i oppslutningen om dåp i Oslo bispedømme. Oslo: KIFO (KIFO Rapport 2015: 2).

HVORFOR DE VALGTE BORT DÅPEN

SAMTALER MED SJU SMÅBARNSFØRELDRE SOM ER MEDLEMMER AV DEN NORSKE KIRKE,
MEN SOM IKKE HAR DØPT SINE BARN

AV SVEND KLEMMETSBY, PROST I NORDRE SUNNMØRE, OLAVSTIPENDIAT 2015
SVEND.KLEMMETSBY@KIRKEN-AALESUND.NO

EN AKTUELL UNDERSØKELSE

Jeg har våren 2015 gjennom tildeling av Olavstipendet hatt muligheten til å forske på hvorfor en økende andel av kirkens medlemmer ikke døper barna sine. Dåpstallene for Den norske kirke har i større grad nedover de siste årene enn tidligere, og kirken setter nå mer fokus på årsakene til denne tendensen. Mitt studieprosjekt har gått ut på å foreta intervjuer av foreldre til 2- og 3-åringer. Foreldrene var alle medlemmer av kirken; de bodde sammen, hadde norsk opphav, og de var alle bosatt i Møre og Romsdal. Dette utvalget blant kirkens medlemmer ble gjort for at det skulle være færrest mulige åpenbare og utenforliggende årsaker til at de ikke valgte å døpe barna sine. Vi vet for eksempel at foreldre som tilhører to forskjellige religioner, ofte lar være å døpe sine barn.

Forskningsmetoden var kvalitative intervjuer av et tilfeldig utvalg foreldre. Alle foreldre som oppfylte kriteriene i henhold til kirkens medlemsregister, ble tilskrevet og oppringt i visse utvalgte kommuner.

Fire foreldrepar gjorde avtale om å bli med på undersøkelsen. En av fedrene kunne ikke møte på intervjudagen, så jeg møtte til sammen sju personer i fire intervjuer.

Det viste seg at alle informantene var høyt utdannede – de aller fleste på masternivå eller tilsvarende. Dette ”skjeve” utvalget kan ha fått betydning for resultatet av undersøkelsene og medført at bredden av momenter som spiller inn når unge foreldre velger bort dåpen, kan være blitt

noe innsnevret. Studier av kvantitative undersøkelser rundt temaet vil kunne supplere denne undersøkelsen.¹ Men det er min påstand at synspunktene til informantene i dette prosjektet vil være representative for langt flere enn sju velutdannede foreldre i Møre og Romsdal, og at de derfor vil representere trender som det er viktig for kirken å forholde seg til.

Forskningsmetoden innebærer å la foreldrene forholdsvis fritt få formulere sine meninger og forklare sine handlinger uten at dette styres mer enn nødvendig. Ut fra hva foreldrene formidlet, prøvde jeg så å samle deres formuleringer i noen felles temaer. Metoden kalles induktiv. Jeg hadde ingen forhåndstester som jeg prøvde å bevise gjennom samtalen. Men jeg stilte spørsmål ut fra en nysgjerrighet på visse temaer. Disse var utformet på basis av noen emner som jeg regnet med ville være aktuelle, og som jeg trodde ville være av interesse for Den norske kirke å forske på.

Mine spørsmål sprang ut av følgende hovedtemaer: Religiøse tradisjoner og forhold til tradisjoner i egen bakgrunn, foreldres egne religiøse forestillinger, deres tanker om barnets fremtid, livssyn og oppdragelse, deres bilde av kirkens dåpspraksis/kirken/ prestene, påvirkningskilder rundt avgjørelsen om ikke å døpe og motiver for å være medlem av Den norske kirke.

Studiet har i begrenset grad vært et litteraturstudium, men det henvises i artikkelen til noe sentral litteratur.

I det følgende deler jeg inn artikkelen i tre hoveddeler: Funn som jeg mener tilhører det

større bakteppet for foreldrenes valg, og funn som jeg regner som mer direkte når det gjelder valget om ikke å døpe. Disse to perspektivene går selvsagt lett over i hverandre i deres tenkning. Til slutt vil jeg komme med noen antydninger av utfordringer for kirken i møte med dens mest distanserte medlemmer.

FORELDRENS TIDLIGE RELIGIØSE ERFARINGER

Til det større bildet hører spørsmålet om informantens egen religiøse oppvekst. Man regner med at foreldres religiøse tro og praksis er en av de viktigste faktorer når det gjelder egen livssynsmessig orientering senere i livet.²

Seks av de sju informantene hadde en nesten sammenfallende religiøs bakgrunn: Den var stort sett fraværende. De gikk aldri i kirken, selv ikke på julaften, og ellers var de i kirken kun når det var kirkelige familiehendelser som dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelser. I deres eget hjem ble det aldri snakket om kristendom eller tro, og det ble heller ikke praktisert slike ting som bordbønn eller aftenbønn. En av informantene uttalte: *"... vi har snakka lite om tro, da, hjemme."* Men de kristne livs- og dødsritualene hørte med i livet. En annen sa om sin onkel at: *"Han var ikke noen kristen, men å døpe dem det måtte man, for det var en tradisjon."*

Ingen av de seks informantene ville kalle sin familiebakgrunn kristen. Men informantene fikk noe påvirkning fra kristen praksis i barndommen utenfor hjemmet. Flere av dem hadde gode opplevelser av å delta i kristne aktiviteter, og noen hadde bevisste, kristne lærere som fikk dem til å sette pris på f.eks. bibelhistoriene. Ingen forbandt disse erfaringene som negative. Alle vil de si at de hadde et visst forhold til kristendom og kirke fra barndommen, men dette forholdet var ikke av en slik art at de tok tilknytningen til kirken med over i voksenlivet. En av foreldrene sa: *"Det er jo et verdissett jeg er oppvokst i, men det er løst fra kristendom i dag."*

Alle informantene, så nær som én, ble konfirmert kirkelig. De har alle positive ord om konfirmasjonstiden, men de forteller mest om de sosiale sidene av denne tiden når karakteriserer

den. *"Husker sånn konfirmasjonsleir – det var hyggelig."* Dette er et typisk utsagn av deres erfaringer. Felles for flere av dem er også at konfirmasjonstiden ble en religiøs klargjørings-tid, men slik at de ble seg bevisst ikke å ha en kristen tro. En av informantene forteller at han hadde *"hatt et valg sånn sett rundt konfirmasjonstida, at dette ikke var helt det jeg trodde på, selv om den dagen var fin"*. Opplevelsen av å ha en fremmedfølelse i forhold til kirken går igjen hos flere av dem. Og denne følelsen ser i flere tilfelle ut til å ha fulgt dem siden.

FORELDRENS GUDSTRO

Til det større bakgrunnsbildet hører også å se på hvilken type gudstro eller livssynsmessig ståsted informantene har i dag som voksne.

"Hverken jeg eller mannen min er religiøse."

Dette utsagnet kan stå som en overskrift over seks av sju foreldre som ble intervjuet. For disses vedkommende betyr det både at de kan karakteriseres som ateister eller agnostikere. I stedet vil noen kalle seg humanister. Men ingen av dem tilhører Human-etisk forbund. De enten tror ikke på noen gud eller tror ikke at man kan vite noe om Gud dersom han skulle eksistere. I stedet vil de si at gudstro og gudsbilder er skapt av mennesker. Samtidig har de tydeligvis hatt såpass kontakt med tros- og kirkeliv at de har respekt for troende mennesker. En av foreldrene kan i noen øyeblikk tenke seg en gudstro, og da formulerer hun en form for trosbekjennelse: *"...da tror jeg Gud ser alle som like gode menneska. Og da blir på en måte kirka litt på sida."* Hennes menneskesyn i relasjon til Gud fører så over til et syn på dåpen, som flere uttrykker: Det er umulig å tenke seg at en eventuell gud skulle gjøre forskjell på døpte og ikke døpte, eller at Guds forhold til barnet skulle avhenge av foreldrenes valg av dåp eller ikke-dåp.

Det er selvsagt naturlig at når man ikke tror på noen gud, så vil man heller ikke tillegge dåpen noen betydning. Men man merker her også et sterkt innslag av en likhetstankegang; at dåpen skulle bety noe ekstra for den lille som blir døpt, passer ikke inn i en verditenkning der alle mennesker er like. Slik må det også være innfor

en eventuell gud.

DE UDØPTE BARN OG KIRKEN

Foreldrene har også tanker om hvilket livssyn de vil oppdra barna i. De vil lære dem at man ikke kan vite noe om Gud, og *"... at dem får lov til å være seg selv og kjenne på at det finnes mange svar"*. Barna skal læres opp til å klare seg uten gudstro og å orientere seg i livet etter gode verdier. De må lære seg selvstendighet, åpenhet og skepsis overfor alt de møter. Men foreldrene vil støtte barna dersom barna selv finner ut at de vil tro på Gud og vil bli døpt en dag. De vil heller ikke hindre at andre påvirker barna, så lenge det skjer på en sunn måte. Det kan være i en kristen barnehage, at besteforeldre tar dem med til kirken eller ber aftenbønn med dem. Foreldrene vil forholde seg annerledes til trosspørsmål i hjemmet enn det de opplevde i egen barndom. De vil gjerne snakke med barna om tro/ikke-tro, men vil formidle sin åpne og spørrende holdning til de religiøse spørsmålene og lære barna å leve med det som er ubesvart.

Foreldrene har hatt flere erfaringer med kirke og kristendom sammen med barna sine. Noen mødre har tatt med barna sine på babysang i kirken; noen har barna i kristen barnehage, og noen har vært til stede i skolegudstjenester. Deres erfaringer er stort sett positive. Når det kristne budskapet og bibelfortellingene formidles på en god måte, lar de gjerne barna få ta del. Men en av mødrene opplevde en skolegudstjeneste der hun mente barna ble utsatt for et visst trosspress, og det har gjort at hun ser litt an hva hun sender dem på.

TANKER OM KIRKENS TRO OG ETIKK

Noen viktige spørsmål i undersøkelsen dreide seg om hvordan informantene oppfatter kirken. Det dreide seg om kirkens tro og måten kirken og framstår på i deres øyne. De fikk spørsmålet om hva de oppfatter kirken selv synes er det viktigste å formidle. Et gjennomgående svar var etikk. En av foreldrene svarte: *"... dem vil jo selvfølgelig framheve nestekjærligheten som det dem står for..."* Enkelte nevnte også i neste omgang *"troen,"* *"troen på den treenige Gud"* eller *"barnedåpen."*

Men det er tydelig at de mener at kirken selv ser det som sin viktigste oppgave å prøve å være en moralsk kraft i samfunnet. Imidlertid mener de at kirken ikke lykkes i dette. Særlig fremhever alle at kirkens holdning til homofile viser at kirken i praksis stenger ute ulike grupper. De undrer seg over at det fremdeles er prester og biskoper som kan si nei til å vie homofile. Flere av informantene nevner også holdninger til kvinnelige prester som eksempler på ikke å være inkluderende overfor alle. Flere av informantene kaller kirkens holdninger for dobbeltmorske.

En av informantene er engasjert på den politiske høyresiden og er svært kritisk til *"... hvor venstrevridd kirka er blitt"*. Han mener kirken også framstår som en politisk bevegelse som bruker det store medlemstallet til å underbygge sin politiske makt.

Kirkens budskap om Jesus Kristus og hans frelsesgjerning for alle mennesker nevnes ikke. Det er påfallende at dette ikke berøres av noen av informantene.

OM EGET MEDLEMSKAP I KIRKEN

Informantene ble spurt om sitt eget medlemskap i kirken. Begrunnelsene for å bli værende i kirken til tross for at de ikke deler dens tro, var flere. Flere undret seg over at de var medlemmer og innrømmet at det kanskje hadde vært konsekvent å melde seg ut. Men av en eller annen grunn hadde de ikke gjort det. Heller ikke hadde de planer om å gjøre det med det første. Én begrunnet sitt medlemskap med at når hun nå en gang var blitt døpt inn i kirken, så hadde foreldrene hennes valgt for henne, og da ble hun værende. Selv hadde hun altså valgt motsatt for sine barn. Men noen av informantene sa ærlig at tanken på egen begravelse i kirken var vanskelig å oppgi. Én sa det slik: *"... jeg tenker kanskje at hva blir en begravelse uten kirka?"* Én var inne på at det føltes trygt i tilfelle hun skulle ha tatt feil om Guds eksistens.

En kommentar til dette er at gravferd er den kirkelige handling som har størst oppslutning i befolkningen. Kanskje har disse informantene rørt ved noe av grunnen til dette.

En annen begrunnelse overrasket noe: Alle

informantene var kirkelige faddere. De så på det å være fadder til et barn som sto dem nær, som en ære, og én begrunnet sitt medlemskap med at det åpnet for å kunne være fadder også i fremtiden. Samtidig nedtonet de hva kirken åndelig sett legger i fadderoppgaven. *”Jeg måtte stå i kirka og på en måte fikse og trikse litt med det som ble sagt, da. Jeg måtte følge opp det her på min måte og oversette det i mitt ... for å kunne være en sånn person ...”*

NÅR BESLUTNINGEN SKULLE TAS

Etter å ha sett på det større bildet som antas å utgjøre bakgrunnen for foreldrenes valg av ikke å døpe barna sine, ser jeg nå på begrunnelser og temaer som jeg regner med i større grad virket direkte inn når valget rundt dåpen skulle tas.

Jeg har tidligere beskrevet det som flere oppgir som en fremmedfølelse overfor kirken, og som oppsto særlig i konfirmasjonstiden. Denne følelsen spiller hos flere også inn når selve valget om dåp/ikke dåp blir aktuelt. Et typisk sitat: *”... en føler ikke seg hjemme ...”* Her snakker vi ikke om rasjonelle argumenter, men om noe stikker langt dypere, og som antakelig styrer foreldrene mye rundt sitt valg. Denne følelsen samler antakelig i seg erfaringer helt fra deres barndom av.

Et annet sentralt moment rundt valget var behovet for egen autentisitet. Til forskjell fra sin foreldregenerasjon som i stor grad fulgte tradisjon til tross for manglende egen tro, velger foreldrene nå å være konsekvente i forhold til egen overbevisning. *”Vi har ... truffet en felles beslutning på det uten påvirkning utenfra ...”* Dette sier en far mens han ser på sin kone som nikker og er enig.

Alle foreldrene fikk brev fra menigheten da de var blitt nybakte foreldre. Men de husker svært lite av brevet. Noen mener at de fikk oppgitt noen aktuelle dåpsdatoer i den lokale kirken, mens et av parene sier at de etter brevet startet en samtale om det var aktuelt å døpe sitt barn. Brevet har tydeligvis fungert som en påminner om muligheten for dåp, men har ikke påvirket foreldrene angående deres valg. Et annet viktig moment foreldrene legger vekt på når det gjelder deres valg, er at de vil overlate valget om dåp til barnet selv: *”... jeg ønsker at det er et valg hun skal*

ta, og jeg kommer til å støtte henne i det valget hun skal ta.”

Siden foreldrene ikke har noen tro selv, er det ikke aktuelt å velge en tro for barnet, som de ikke kan eller vil følge opp med den trosopplæring som følger med dåpen. Begrunnelsen er barnets autonomi, men informantene begrunner også dette valget med at de ikke kan følge opp barnet med kristen opplæring. Samtidig vet de at dette kan være et krevende alternativ for barnet. Det kan hende at barnet blir stående ganske alene som udøpt for eksempel i en skoleklasse i fremtiden, men foreldrene tror at de vil være i stand til å gi barnet styrke og selvstendighet nok til å kunne takle dette.

SYN PÅ GUDSTJENESTEN OG DE KIRKELIGE HANDLINGER.

Når informantene foreller om sin holdning til kirkens liv, legger de vekt på ulike opplevelser de har hatt i kirkerommet. Flere sier at de setter pris på høytideligheten i kirken, men de er samtidig opptatt av at det skal være en viss nærhet og et personlig preg på det som skjer. De ønsker prester som *”prater på en måte som alle skjønner”*, men synes ofte at dåpsgudstjenester og andre gudstjenester blir kjedelige, høytsevendende og livsfjerne. Samtidig – selv om de ikke deler kirkens tro – setter de pris på at en preken ”treffer” dem i deres liv og hverdag. Når det er dåp i gudstjenesten, synes de at dåpen kan virke uforståelig og upersonlig i sitt preg.

Flere av informantene har hatt alternative ritualer og navnefester for sitt nyfødte barn. De legger vekt på familienærheten og det å kunne være med å bestemme selv sanger og andre innslag i seremonien. Mest av alt setter de pris på bryllup og begravelser. En av informantene sa det slik: *”I begravelser blir det ofte personlig valgt salma, hva dem skal si dem som skal tale ... sånn er det jo ikke det samme på dåp. Du tar en mye større del i en begravelse enn i dåp.”* Det er tydelig at nærhet til det som skjer, og et personlig preg er noe de setter pris på ved disse kirkelige handlingene – noe de får til også ved å ha egen navnefest når barnet er kommet til verden.

OPPSUMMERING

Disse intervjuene understreker en kjent sannhet: Religiøs tro og praksis i hjemmet er fundamentalt for utvikling av egen tro. Senere gode erfaringer fra kristent barnarbeid og kristendom i skolen veier ofte ikke opp for at man senere, ved konfirmasjonsalderen, kjenner seg fremmed i kirken. Mange i vår kirke vil antakelig kjenne seg igjen i at de ikke tror på Gud, eller at man kan vite noe om Gud, men at man samtidig er åpen for de gode erfaringer man kan få i møte med kirken. Men ulikt den tidligere generasjon følger man ikke lenger tradisjonene mht. dåp. Det er viktigere å følge sin overbevisning uansett hva andre måtte mene. Da overlater man heller til barna selv eventuelt å velge dåp en gang. Barns autonomi oppfattes som viktig. Å tenke slik er naturlig ut fra idealene i det individualistiske og subjektivistiske samfunnet vi nå lever i.³

Erfaringene i kirken er blandede. Særlig er man vår for det som er uforståelig og livsfjernt. Man oppfatter at kirkens viktigste anliggende er nestekjærlighet, men synes ikke kirken selv etterlever det. Kirkelige handlinger som bryllup og begravelse oppleves som de mest meningsfulle på grunn av sitt mer personlige og nære preg. Men til tross for opplevelsen av fremmedhet overfor kirken, forblir man medlem.

NOEN SPØRSMÅL

Til sist vil jeg formulere noen spørsmål som det kan være verdt å reflektere over i forlengelsen av en slik undersøkelse:

1. Fikk disse informantene nok anledning til bearbeiding av sin egen tro i konfirmasjonsalderen i lys av den undervisningen de fikk?
2. Informantene tror ikke på Gud eller tror ikke man kan vite noe om Gud. Samtidig setter de gode og nære opplevelser i kirken. Hvordan kan vi som kirke komme i en bedre dialog med disse kirkens distanserte medlemmer?
3. Hvordan begrunne dåpens nødvendighet når det kristne menneskesynet betviles?
4. Hvorfor er det vanskelig for folk flest å oppfatte at Kristus er kirkens viktigste budskap og anliggende?
5. Hvordan kan dåpen gjøres mer personlig og nær?

Artikkelen er en bearbejdet utgave av et foredrag holdt for Møre bispedømmes prester 27. august 2015.

¹ Se til dette: *Når det rokkes ved tradisjon og tilhørighet. Nedgang i oppslutning om dåp i Oslo bispedømme.* KIFO Rapport 2015.

² Se Ida Marie Høeg i *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering.* U.forl. 2010, s 189.

³ Se Inger Furseth i *Religionens tilbakekomst i offentligheten?* U.forl. 2015 s 35 ff.

DÅPENS OPPGAVE

AV KRISTIN GRAFF-KALLEVÅG, POSTDOKTOR VED MF
KRISTIN.GRAFF@MF.NO

Dåpen har i flere hundre år hatt en selvfølgelig plass i vårt samfunn. Slik er det ikke lenger. Med økt sekularisme og økt religiøs pluralitet har ikke dåpen den selvfølgelig plass i menneskers liv som den hadde tidligere. Synkende dåpstall utfordrer kirken til å tenke gjennom sin dåpsteologi og sin dåpspraksis – hva er en god dåpsteologi og en god dåpspraksis i en ny tid? I dette foredraget er jeg bedt om å si noe om dåpens oppgave. Jeg vil da løfte frem noen sider ved kirkelig dåpspraksis der jeg mener kirken står overfor en bestemt utfordring hva gjelder kritisk selvrefleksjon over egen dåpsteologi og dåpspraksis.

DÅP OG SPØRSMÅLET OM KIRKENS "HVEM"

Hvem er kirken? Dåpsteologien utfordrer oss til å tenke inkluderende om hva og hvem kirken er. Det eneste medlemskriteriet i Den norske kirke er at du er døpt. Vi måler ikke tro. Tro lar seg ikke så lett definere eller sette på formel. Tro kan uttrykkes på så ulikt vis, verbalt eller med handlinger. Det å komme til kirka bare på julaften kan også være et uttrykk for tro. Et av de viktige poengene til Luther – et poeng som har mye nåde i seg – er at ingen blir mer kristen enn han eller hun ble i dåpen. Denne forståelsen av dåpen utfordrer oss til å anerkjenne at de som er døpt, men som kommer svært sjeldent til kirken, er fullverdige medlemmer av kirken. Dåpsteologien utfordrer oss til å være en raus og åpen kirke.

Dåpens oppgave er så mye mer enn å formidle teologi verbalt. Vi kan formidle dåpsteologi med våre ord – men vi kan også *gjøre* dåpsteologi. I vår lutherske og vestlige arv er vi gjerne fokusert

på det kognitive – altså på hvordan vi bør tenke om og formidle verbalt en rett lære og relevante ord om for eksempel dåp. Men dåp og dåpens oppgave handler om så mye mer. Dåpen handler ikke bare om artikulert dåpsteologi, men også om hva som gjøres, og om det relasjonelle møtet mellom mennesker i rammen av kirkens dåpspraksis. Dåpen handler altså ikke bare om det kognitive, men også om det praktiske og relasjonelle. "Velkommen til dåp" står det ofte øverst på informasjonsskriv til dåpsforeldre. Hvordan kan dette "velkommen" gjøres i praksis? Hvordan kan for eksempel dåpssamtalen bli et sted der mennesker erfarer at de er velkomne til dåp med hele seg og i den livssituasjon de er i? Hvordan lar vi dåpsforeldrenes erfaringer og tanker om dåp få plass i dåpssamtalen og forberedelsen av dåpsgudstjenesten? Tenker vi at dåpssamtalen er en samtale der presten forteller dåpsfamilien om dåp – eller tenker vi at dåpssamtalen også er et sted der det gis rom for at foreldrene eller den som skal døpes,¹ får reflektere over sine erfaringer og tanker om dåp og om kirken i tilknytning til eget liv? Hvordan kan den praktiske tilretteleggelsen rundt dåp og muligheten til involvering av dåpsfølget i gudstjenesten bidra til at dåpsfølget opplever seg som en del av kirken og ikke bare som "gjester"? Dette er spørsmål som berører både forståelsen av hva formidling av nåde er, og hva det vil si å være kirke. Kan nåde også formidles gjennom at mennesker opplever at de får komme til kirken med hele seg? Kan vi praktisere en åpen og inkluderende kirke ved å være lyttende i dåpssamtalen og i møtet med dåpsfølget? Når vi skal tenke rundt dåpens opp-

gave, utfordres vi ikke bare til å tenke over hva vi sier, men også over hva vi gjør, og hvordan vi i kirken møter hverandre, og da inkludert dåpsfølget.

DÅPSLITURGIEN

Våren 2015 ble det gjennomført en questbackundersøkelse blant prestene i Møre bispedømme. Et av spørsmålene omhandlet hvordan de erfarer spenninger mellom Den norske kirkes dåpslære og de refleksjoner som ligger til grunn for at mennesker søker dåp. En av respondentene svarte da at han eller hun heller prøver å bygge broer mellom dåpsfolkets tanker og kirkens dåpslære enn å bidra til ytterligere polarisering. Her tror jeg vedkommende er inne på noe viktig. Og slik jeg ser det, har kirken en særlig utfordring i å bygge bedre bro mellom den mer folkelige forståelsen av dåpen som en feiring av livet og kirkens dåpsliturgi.

Dåp er for mange en fest, en fest over det nye livet – over barnet.² Og dette er ikke bare en ”folkelig” forståelse som står langt unna dåpspraksisen til den jevne kirkegjenger. Som teolog stelte også jeg i stand en stor dåpsfest for mine barn da de ble døpt, og jeg forholdt meg til dåpen som ikke bare et nådesakrament, men også som en anledning til å feire det nye livet og til å samle familie og venner til fest.

Kan vi gjennom revisjon av dåpsliturgien skape en bedre kontakt mellom denne folkelige forståelsen og den lutherske læren? Etter min mening både kan vi og bør vi det. Som teolog mener jeg det er viktig og nødvendig, ikke bare for å kommunisere bedre med folks forventninger – men også ut fra et trinitarisk perspektiv.

I doktoravhandlingen min³ drøfter jeg treenighetsteologien som ressurs for dåpsteologien. Jeg argumenterer for at bare når vi tar et gjennomført trinitarisk perspektiv på dåpen, kan vi få frem fylden i dåpsteologien – der denne fylden er viktig for å kommunisere dåp på en god og adekvat måte i dag.

Ikke minst i en tid og i en kultur der den kristne troen på Gud ikke lenger er selvfølgelig, er det av ekstra stor betydning å inkludere tydelig første trosartikkel i kirkens formidling av dåp.

Forståelsen av livet som gitt og av at livet er gitt oss av Gud, er ikke selvfølgelig i et postkristent samfunn. Gitt en trinitarisk fortolkningsramme blir vi i dåpen døpt til den Gud som har skapt hele verden – og det enkelte menneske. Det kan for en teolog og for den jevne kirkegjenger høres selvfølgelig og litt banalt ut. Men jeg tror at dette poenget er utrolig viktig å formidle nettopp i dagens kontekst. De fleste foreldre sitter med en følelse av takknemlighet og ærefrykt når de bærer sitt nyfødte barn i sine hender. Dåpen kan gi en kristen fortolkningsramme og slik en fortolkningshjelp til denne følelsen – ved at takken for livet og for det underet ethvert barn er rettes mot Gud som skaper. Første trosartikkel – altså troen på Gud som skaper – gir en teologisk begrunnelse for å inkludere takk for livet i rammen i kirkens dåpsliturgi.

Hva med de foreldre som av en eller annen grunn ikke evner å elske sitt barn? Hva med de barna som bæres til dåpen, men som opplever alvorlig mangel på omsorg og kjærlighet? Nettopp i de tilfellene er det av ekstra stor betydning at kirken klart og tydelig, og helt eksplisitt, omtaler barnet som skapt og elsket av Gud, med en ureduserbar og gudgitt verdi.

Teologen Lieven Boeve sier at enhver ny kontekst utfordrer kristen tradisjon til å reformulere kristen tro og fortolkning av livet på en troverdig måte. Jeg er enig. Og det å inkludere sterkt og tydelig en takk for livet i rammen av dåpsteologi og dåpsliturgi tenker jeg da er uhyre viktig for å kommunisere kristen tro inn i dagens kontekst. Det å inkludere tydelig første trosartikkel gjennom å inkludere takk for barnet og et element av feiring av livet i rammen av dåpsliturgien handler ikke bare om å relatere dåpen til den folkelige forståelsen av dåp som fest og feiring av livet. Å inkludere tydeligere en takk for livet i dåpsliturgien handler også om å ta første trosartikkel på alvor – forståelsen av at vi døper barnet til den treenige Gud som har skapt hvert enkelt menneske i sitt bilde.

En av hovedintensjonene bak 2011-liturgien var å inkludere tydeligere skapelsesteologiske perspektiver i dåpsliturgien. Intensjonen var god, og liturgien fra 2011 inkluderer gjennom både

ord og handlinger i større grad enn den tidligere liturgien en takk for barnet og et aspekt av feiring av livet. Samtidig mener jeg at det fremdeles er en del å gå på her. Det er rett og slett et under-skudd på skapelsesteologi i liturgien. Hvorfor kan ikke en bolk i dåpsliturgien få ha sitt hoved-fokus på barnet som skapt, villet og elsket av Gud? Mottakelsesdelen ville egnet seg til dette. 2011-liturgien inkluderer et skapelsesteologisk perspektiv både i mottakelsesdelen og i takke-bønnene. Men problemet er at det som sies om barnet som skapt og elsket av Gud, og takken for barnet blir for lite dvelt ved.

Livet har, som vi vet, en dobbelthet ved seg, helt fra livets start. Ikke minst småbarnsforeldre kan erfare hvor skjørt livet er. Det gjelder foreldre som har opplevd et helt uproblematisk svangerskap og barseltid. Men det gjelder i særdeleshet dem som har opplevd å miste ett eller flere barn, som opplever sykdom, eller som på andre måter har det vanskelig i en ny livssituasjon. Foreldrene erfarer ikke bare glede – men også uro og bekymring – i møte med det nye livet.

Dåpsliturgien bør, slik jeg ser det, favne om denne bredden og kompleksiteten ved livet – både takknemligheten for livet, feiringen av livet, men også uroen for fremtiden og de vanskelige følelsene knyttet til det skjøre i livet. Min ”drøm-medåpsliturgi” favner om denne kompleksiteten – det store, det vakre og det vanskelige i det å bære et barn i sine hender. Og hvis kirkens fortolkning av livet og dåpen kan holdes sammen med åpenhet for undring i møtet med livet og troen, ja – da nærmer vi oss en liturgi som er tett på livet.

En som har klart å uttrykke denne kompleksiteten når han skriver om dåp, er Svein Ellingsen i sin dåpsalme ”Fylt av glede over livets under”.

I tillegg til å gi det skapelsesteologiske en mer selvstendig plass mener jeg også at den viktige sammenhengen mellom det skapelsesteologiske og det frelsesteologiske perspektivet i dåpen bør tydeliggjøres. Det er den Gud som gir liv til alt som lever, som tar oss i mot i dåpen, tilgir oss all synd, omslutter oss med sin nåde, og som gir et løfte om at i Kristus har livet seiret over døden. Det er den Ånd som svevde over vannene i begynnelsen, som skaper det nye livet i dåpen ved Guds løfte, og som gir oss kraft til nytt liv. Med den kjærlighet Gud har skapt himmel og jord, møter Gud oss også i dåpen og omslutter oss med sin nåde og gir nytt liv. Det er Guds livgivende virke og Guds kjærlighet til sin skapning som binder skapelse og frelse og fullendelse sammen.

Et økt fokus på skapelsesteologi bør og behøver altså ikke gå på bekostning av forståelsen av dåpens frelsende betydning. Men en styrking av det skapelsesteologiske perspektivet mener jeg er nødvendig og riktig både ut fra et trinitarisk perspektiv og for å få bedre frem fyllden i dåps-teologien.

Artikkelen bygger på et foredrag holdt på preste-konvent i Møre bispedømme 26.08.15.

¹ Når dåpen er av et større barn, en ungdom eller voksen.

² Hovedfokuset i foredraget var på kirkens praksis knyttet til barnedåp, selv om flere av poengene også er relevante i forhold til praksisen med voksendåp.

³ Kristin Graff-Kallevåg: *The Triune God and Baptism. An Analysis and Discussion of the Relationship between the Trinity and Baptism in the Theology of Robert W. Jenson and Catherine M. LaCugna*. MF Norwegian School of Theology 2014.

SØNDAGSTEKSTEN

SJUR ISAKSEN - STEPHEN SIRRIS - TORE SKJÆVELAND

1. SØNDAG I ADVENTSTIDEN - 2. SØNDAG I ADVENTSTIDEN 3. SUNDAG I ADVENTSTIDA

1. SØNDAG I ADVENTSTIDEN

27. NOVEMBER 2015

Prekentekest: Matt 21,10–17

Lesetekster: Jes 12,1–6 / Åp 3,19–22

Fortellingstekst: Matt 21,1–17

Liturgisk fagre: Fiolet

TEKSTEN OG DAGEN

Evangelieteksten i 3. rekke finnes ikke i Tekstboken fra 1977 og var altså prekentekest for første gang i 2012. Den overlapper 1. rekkes tekst om inntoget i Jerusalem med det siste verset. Versene 10–17 utgjør en hel medley som det heter på svømmespråket eller musikkpråket, to innrammingsfortellinger og tre innholdsfortellinger:

- Inn i Jerusalem og folkets reaksjon (v 10).
- Utdrivelsen av de kommersielle aktørene på tempelplassen (v 12–13).
- Helbredelser (v 14).
- Barna i helligdommen (v 15–16).
- Ut av Jerusalem til Betania for natten (v 17).

Når teksten på denne måten spenner over flere handlingssekvenser, utfordres både form og inn-

hold i vår egen utleggelse. Hva skal vi velge å for-dype oss i? Det er kanskje særlig to forhold som kan påvirke dette valget. Det ene er kirkeårsplas-seringen; på hvilken måte kan disse fortellingene gi mening på kirkeårets første dag? Det andre er gudstjenesteformen; i mange menigheter er dette en familiegudstjenestedag med feiring av Lys Våken. Til denne dagen finnes det gode ressurser på www.lysvaken.no. I alle fall vil det være nød-vendig med en bevisst utvelgelse av tema. Det er det også for meg som tekstsribent; derfor vil jeg i det følgende samle oppmerksomheten om *kommers i kirken* (v 12–13) og *kaos i kirken* (v 15–16)

KOMMERS I KIRKEN

Jødernes ubestridte helligdom var et pulserende kraftsentrum, både innendørs og utendørs. Kan-skje er det tid for å finne fram plantegningene for tempelet, som finnes bak i mange bibelutgaver. På tempelplassen som i tidligere bibeloversettelser ofte ble kalt Forgården, var det rom for både religiøs og kommersiell virksomhet. Noen ganger gikk dette over i hverandre, ikke minst i den ytre forgården. Her ble det vekslet penger og omsatt dyr til offerpraksisen. Her skjedde ikke ting i ordnede former. Hit var det Jesus kom da påske-høytiden nærmet seg, og folkemengden hadde hyllet ham med palmegreiner og hosiannarop. Og var det ikke kaos fra før, ble det i hvert fall kaos da Jesus kom. Utdrivelsen og bordveltingen blir ofte brukt som et eksempel på hvor opprørt

Jesus kunne bli når Guds helligdom ble vanæret. Selv om det ikke står at Jesus ble sint, er det en voldsom emosjonalitet som driver fram utdri-velsen.

Som så mange ganger ellers, siterer Jesus Skriften, denne gangen i sin karakteristikk av virksomheten på tempelplassen. Bruken av ordet *røverhule* – *Stelaion læstân*, sidestiller pengevekslerne med grove vinningsforbrytere. Jesu sitat ser ut til å være en kombinasjon av to skriftsteder fra profetene Jesaja og Jeremia. Det er i Jer 7,11 vi finner uttrykket ”røverhule”. Selve ordet for røver (*læstas*) er brukt flere ganger av alle de fire evangelistene, både om røverne i liknelsen om den barmhjertige samaritan og om de to som ble korsfestet sammen med Jesus. Den vanligste betydningen ligger nær opptil det vi ville kalle en landeveisrøver. Men ordet blir også brukt om revolusjonære oppviglere som Barabbas (Joh 18,40). Trolig er det denne betydningen Jesus sikter til i sin omtale av seg selv i Matt 26,55.

Det er ikke tvil om at Jesu oppførsel ble opplevd som opprørende og pinlig for dem som var involvert. Trolig så pengevekslerne og duehandlerne på seg selv som gode tjenesteytere for den religiøse praksis i tempelet. Men virksomheten hadde mistet sitt opprinnelige siktemål og bikket over til grådlig handelsaktivitet. Bord ble velte, og folk ble jaget ut. Når vi på første søndag i adventstiden går inn i et nytt kirkeår, er det naturlig å spørre om kirken har overtatt denne rensensvirksomheten. Kirken har mandat til å refse folkets grådighet og rope ut om urettferdighet. Det er en oppgave som er like følsom som den er nødvendig. Men denne oppgaven må ikke forveksles med en forestilling om at det kan finnes en ren menighet. Guds rike har ingen utkastere, bare innbydere. Det er ikke vårt ansvar å sjekke den enkeltes trossmessige eller moralske beskaffenhet. Alle, uten unntak, går inn i et nytt kirkeår med tro og tvil, surt og søtt, gode og dårlige motiver. Men i kirken blir vi igjen og igjen renset og utrustet til rettferdig liv.

KAOS I KIRKEN

En ung, fransk blogger, bosatt i Norge, ble i høst sitert i VG da hun rapporterte fra et gudstjenestebesøk i Den norske kirkes lokalmenighet: ”Og så

dro jeg på søndagsgudstjeneste, i kirken som ligger rett nede i gaten der jeg bor. I Frankrike må man være pent kledd i kirken. Derfor var jeg overrasket når jeg kom inn døren og så folk i Norrøna-bukser og fjellsko. Og jeg hørte ikke et eneste ’hysj’. Og det var dagens andre overraskelse. I kirka i Norge kan barna være så bråkete de bare vil.”

Dette er en interessant iakttagelse, men sannsynligvis bare passelig representativ. De færreste steder er det kaos i kirken, og de færreste ønsker seg kaos i kirken. Derfor foregår en regulær gudstjeneste i en norsk menighet som regel i ordnede former. Vi vet hva som skal skje, og vi vet når det skal skje. Menigheten sitter relativt rolig og lar til og med predikanten preke uten avbrytelser i 15 minutter. Når alt er over, går vi rolig ut, noen ganger berørt, andre ganger ikke fullt så berørt. En sjelden gang kan det nok hende at liturgien og følelsene kommer litt ut av kontroll. Kanskje kan det hende at en barnegudstjeneste på 1. søndag i adventstiden i din egen menighet kan fortone seg litt bråkete og spontant improvisert. Det er neppe noen katastrofe. Jeg har selv opplevd å bli avbrutt av barns irrelevante spørsmål midt i en preken. Jeg skulle ønske det skjedde oftere. Denne søndagen er en gylden anledning til å forkynne fram de tros- og livsyringer som er typisk for barn og forbilliedlige for voksne.

JESUS SETTER FRI

Det var ikke nok med velte bord og mynter som rullet i vei mellom søylegangene. Han startet også sin egen klinikk på tempelplassen. Mennesker ble satt fri fra sine sykdommer. Jesu helbredelsesvirksomhet vakte alltid oppmerksomhet, og denne gangen var det spesielt noen barn som bidro til uorden i helligdommen. Jesus lot det skje. Jesus forsvarte både støynivået og innholdet i barnas rop: Hosianna Davids sønn. Gjennom hele evangeliet går det en rød tråd. Mennesker møter Jesus og blir satt fri til å takke og lovprise Herren. Og om barna blir tvunget til å tie, så skal steinene rope. Det har vi Jesu eget ord på (Luk 19,39).

Lykke til!

SJUR ISAKSEN
UNIVERSITETSLEKTOR, MF
SJUR.ISAKSEN@MF.NO

2. SØNDAG I ADVENTSTIDEN

6. DESEMBER 2015

Prekatekst: Joh 16,21–24

Lesetekster: Jes 2,1–5 / Hebr 10,35–39

Liturgisk farge: Fiolet

TIL DAGEN – (OG FREMTIDEN): FORVENTNINGER OG FORBEREDELSE

Sjelden er vel forventningens bue spent slik som i adventstiden. Alt peker framover. Og gjøremål blir forberedelser til det som kommer. Å holde forventningsbuen spent slik at advent få være advent, blir et stadig større kunststykke som i vår kultur er i ferd med å gå tapt. Tålmodighetsprøven kan bli for stor, og julen forskutteres tidligere og tidligere. En liten bjørn i Hundremeterskogen har i sin visdom sagt at bare ett øyeblikk er bedre enn når man åpner honningkrukken. Det er øyeblikket like før man åpner honningkrukken. Mens de fleste fokuserer fram til julaften, sikter denne andre adventssøndagen mot Jesu gjenkomst, ikke som et lite barn, men som kongen i herlighet.

Evangelietekstene i samtlige av rekkene er Jesusord om ikke å frykte og være engstelige, men derimot våke og be inntil han kommer. Tredje rekkes tekster innledes med ord fra begynnelsen av Jesaja-boken. Fremtidsvisjonen gir et bilde av alle folk som strømmer til Jerusalem. Den nye tidsalderen preges av Gud som bringer rettferdighet og fred: Folk "(...) skal smi sverdene om til plogskjær og spydene til vingårdskniver" (Jes 2,5). Hebreerbrevteksten oppfordrer til frimodighet og tro, og belegger med Hab 2,3f: "(...) for ennå er det bare en kort stund, så kommer han som skal komme." Klarer vi å løfte blikket videre og forbi det såkalte julerushet som vi har plassert i adventstiden, slik at vi også øyner fremtidsvisjonen i den kristne troen? Hva slags

forventninger og forberedelser har vi i den sammenheng?

TIL TEKSTEN: "VED DITT VERK, VED KJÆRLIGHETENS VILJE, ER VI FØDT PÅ NY TIL LIV I KRISTUS..."

Evangelieteksten (Joh 16,21–24) er en del av slutningen av Jesu avskjedstale til disiplene skjærtorsdag. Vår tekst utgjør overgangen mellom to avsnitt som i vår bibelutgave har fått overskriftene "Sorgen skal bli til glede" og "Fullendelse og trengsel". Dermed står teksten i spenningen mellom indre følelsesmessige kontraster og ytre dramatiske begivenheter. Jesus bruker en kjent metafor hentet fra menneskelivet: *Når en kvinne skal føde, er hun engstelig for hennes time er kommet. Men når barnet er født, har hun glemt smertene i sin glede over at et menneske er kommet til verden.* Dette er en grunnleggende erfaring vi kjenner, noen av oss på kroppen, andre på nært hold. En kvinne i fødsel er kjent fra Det gamle testamente som et uttrykk for angst og smerte. Det brukes også som et bilde på gjenfødselen av det nye Israel (Jes 66,7–9, Jer 22:23; Hos 13,13, Mik 4,9f). Det greske uttrykket som er oversatt "være engstelig", er atskillig sterkere på grunn-teksten. *Lypen echete* – "dere har angst" er mer betont enn "dere er engstelige". På samme måte er det å ha tro sterkere enn å tro, ha livet mer enn å leve, ha kjærlighet større enn å elske. Kanskje fordi det er en del av oss, noe vi har integrert framfor en handling vi gjør.

Engstelsen og smerten ved fødselen er stor, men enda større er gleden over barnet. Den er så stor at alt det vanskelige glemmes. Jesus anvender metaforen med den fødende kvinnen med referanse til disiplene: Akkurat nå er de engstelige, men dette skal endre seg. Ord for glede brukes fire ganger i teksten. Grunnene til gleden er først gjensynet med Jesus, og dernest bønnen i Jesu navn – slike bønner Far besvarer gjennom å gi. Gleden skal være fullstendig og i overflod, på samme måte som et beger er fylt til randen. Det er ikke plass til mer: "Fylt av glede ..."

Eksegetene drøfter hvordan "på den dagen" skal tolkes. Uttrykket kvalifiseres i teksten med

gjensyn og bønn i Jesu navn. Det peker fram mot fullendelsen av Jesu gjerning. Dette er et spørsmål om kronologi. Når realiseres Jesu løfter? Den nære horisont, og mest utbredte tolkningen, er oppstandelsen påskedag da Jesus møtte disiplene igjen og i dagene som fulgte viste seg for mange vitner. Men det kan også gjelde Jesu nærvær gjennom Åndens gjerning. I så fall peker løftet fram mot himmelfarten og pinsen, når disiplene øyne blir stadig mer åpnet – og i et enda større perspektiv ved Jesu gjenkomst. "Den dagen" kjennetegnes av at disiplene ikke lenger spør om noe (*erotao*), men ber (*aitao*). I versene før vårt avsnitt spør nemlig disiplene hverandre om hva Jesus mener. Det første verbet har karakter av å få informasjon og kunnskap, mens det andre er å be om en gave. At det ikke lenger er behov for å stille spørsmål, tyder på at disiplene har fått ny innsikt eller større del av åpenbaringen. Dette er ikke bare kognitivt, men relasjonelt: *Hvis dere ber. Far om noe, skal ha gi dere det i mitt navn.* Dette løftet understreker Jesus også i Joh 14,13f og 15,7. Å be i *Jesu navn* blir derfor et nøkkelbegrep slik at ikke løftet om bønnesvar mistolkes eller misbrukes. Det er fagre løfter, som like fullt er reelle. Vi lever etter "den dagen" og har som troende del i disse løftene.

TIL PREKENEN:

"... TIL ET ÅPENT LIV I TRO OG TILLIT."

Evangelietekstens fire vers er mettet på teologi. På tross av det, eller kanskje på grunn av det, velger Jesus å ta utgangspunkt i en konkret situasjon fra vår livsverden, uavhengig av tider og steder, nemlig en kvinne i fødselssmerter og gleden over det nye livet. Så enkelt, og så komplisert! Dette er også et takknemlig utgangspunkt for prekenen. I dåpssamtaler forteller nybakte foreldre om svangerskapets venting og forberedelser, fødselen og gleden og livets under, og tiden etterpå. Gitt bildet av fødselen, som i bibelsk tradisjon henspiller på det nye gudsfolket, ligger det et dåpsmotiv i teksten, som ligger tett på skapelse av nytt liv. Paulus bruker fødselsmotivet i Rom 8,23 om skaperverket. Til strofen om at vi er skapt til et åpent liv i tro og tillit, vil jeg trekke fram tre vitnesbyrd fra skandinavisk litteratur.

I. Karin Boye

Den svenske forfatteren utgav i 1935 diktsamlingen *För trädets skull*. Årstallet er ikke tilfeldig; det var brytningstid i Europa og for henne et gjennombrudd som modernist.

*Ja visst gör det ont när knoppar brister.
Varför skulle annars våren tveka?
Varför skulle all vår beta längtan
bindas i det frusna bitterbleka?
Höljet var ju knoppen hela vintern.
Vad är det för nytt, som tår och språnger?
Ja visst gör det ont när knoppar brister,
ont för det som växer och det som stänger.*

Diktet handler om usikkerhet, frykt for det nye og om lengsler. Vi overhører ofte det som sies mot slutten av diktet om noe større enn knoppen og vanddråpen som faller:

*"Då, när det är värst och inget hjälper,
Brister som i jubel trädets knoppar.
Då, när ingen rädsla längre håller,
faller i ett glittr kvistens droppar
glömmer att de skrämdes av det nya
glömmer att de ånglades för färden –
känner en sekund sin största trygghet,
vilar i den tillit som skapar världen.*

Dikter forteller om overganger og brytninger og gir dermed også mening for en fødsel og ordningene som Skaperen har laget. "Å hvile i den tillit som skaper verden" er et uttrykk for tro. Karin Boye navngir ikke kilden til tilliten. I kristen kontekst retter denne troen seg mot den treenige Gud – tro på noe man ikke ser, eller helt vet hvordan blir. Barnet kan gjøre svært lite for sin egen tilblivelse og fødsel. Det er ikke blitt til i egen kraft og er prisgitt at naturen går sin gang, og menneskene som tar i mot når det ser dagens lys. Barnet viser oss hva det vil si å hvile i den tillit som skaper verden.

II. Søren Kierkegaard

Jesus taler til engstelige disipler som snart også skal kjenne fortvilelse. Det som skjer, ligger i andre hender enn deres. Mangel på kontroll gir mulighet til å tro. Søren Kierkegaard skriver om både tro og fortvilelse. Han sier at vi gjerne tenker at tro og tvil er motsetninger. Men det er de ikke. Motsetningen til tro er fortvilelse. Troen

har alltid mulighetene for øyet. Den ser veien videre, løsninger og gir oss grunn til å håpe. Fortvilelse er en følelse av avmakt og resignasjon. Det finnes ingen løsninger, og alle veier er stengt. Vi har nok kjent på begge deler, og ofte kommer tro og fortvilelse om hverandre. Kierkegaard skriver at tro er som å kaste seg ut på vann som er 70 000 favner dypt. Så dypt vann finnes ikke. 70 000 favner er 10 ganger dypere enn det dypeste hav. Kierkegaard tenkte kanskje på usikkerheten eller risikoen ved å tro. En må vite at det er noe eller noen som tar i mot oss. "Under alle dyp er Du," synger vi i en salme.

Trond Berg Eriksen har skrevet en biografi om den danske filosofen; *Den fromme spotteren*. Han bestemte 9 år før sin død i 1855 hvordan gravstedet på Assistens kirkegård i København skulle utformes. Der står det ikke som noen tror "Hin Enkelte". Det skulle derimot være plass til et salmevers av Brorson på gravsteinen:

*Det er en liden Tid, saa har jeg vunden,
saa er den ganske Strid med eet forsvunden,
saa kan jeg hvile mig i Rosensale
og uafsladelig min Jesum tale.*

Dette knytter an til dagens tema og prekentekst på flere måter. Kierkegaard erkjenner at det i den store sammenheng er "liden Tid" igjen. Hans egen trosreise med forventninger og forberedelser har et klart siktemål. Denne grublende filosofen som har skrevet så mange ord, lar endelig pennen hvile og ser fram til samtaler med Vår Herre. Da skal vi se ansikt til ansikt, ifølge Paulus (1 Kor 13,12). *På den dagen skal dere ikke ha mer å spørre meg om. Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Hvis dere ber Far om noe, skal han gi dere det i mitt navn* (Joh 16,23). Bønn i Jesu navn er den samtalen med Gud vi kan delta i nå. Bønn blir dermed en viktig forberedelse til Jesu komme, og en forsmak på å tale "uafsladelig" med Kristus.

III. Svein Ellingsen

Salmedikteren utgav i 1976 samlingen med den megetsigende tittelen *Det skjulte nærvær*. Her antyder han noen svar på spørsmål som er høyst relevante for predikanter denne adventssøndagen: Hvordan kan vi tro når vi ikke ser? Hvordan kan vi vente når det er så langt fram?

Hva betyr det å leve med Guds skjulte nærvær? Å spenne forventningens bue krever en styrke som kan hentes fra de tre kildene tro, håp og kjærlighet.

*Mens vi venter på din time
tror vi på ditt rikes nærhet,
skjult som årer under jorden,
skjult som vind i treets krone,
til vi ser deg som du er! (510,3)*

SALMEFORSLAG

9 Rydd vei for Herrens komme eller 508 I den stille, klare morgen
25 Tenn lys! (1–2)
(Dåpssalme 586 Fylt av glede)
11 Jeg løfter opp til Gud min sang
677 En bønn er gjemt
15 Kom, Herre, kom
10 Blomstre som en rosengård
510 Herre, når din time kommer
895 Ja, engang mine øyne skal

STEPHEN SIRRIS
HØGSKOLELEKTOR
DIAKONHJEMMET HØGSKOLE
STEPHEN.SIRRIS@DIAKONHJEMMET.NO

Retting

Redaksjonen gjer merksam på at det siste avsnittet i Egil Morlands tekstgjennomgang til 24. s. i treeiningstida i LK 17/2015: Epilog, ikkje skal vera med i denne teksten.

Red.

3. SUNDAG I ADVENTSTIDA

13. DESEMBER 2015

Preiketekst: Joh 5,31–36

Lesetekstar: Mal 4,4–6 / 1 Pet 1,19–21

Liturgisk farge: fiolett

STØRST AV ALT ER – VITNESBYRDET.

3. s. i adventstida handlar som i dei førre tekstrekkene om Johannes døyparen; 3. rekke understrekar Johannes som vitne. I denne teksten trer han ut av den vante rolla som ein spesiell historisk vegryddar og forløpar for Jesus, og er eit vitne med eit varig vitnesbyrd om Jesus og dermed lettare å relatera til vår tid. Og vår tid er her elleve dagar før julekvelden.

Preiketeksten var tidlegare tilleggstekst på 4. s. i adventstida, men då i ein lengre versjon til v 39. I vårt tekstutsnitt er det difor ikkje tatt med orda om Far og skriftene som også vitnar om Jesus, og dette gjev eit fokus på det menneskelege vitneutsegn og Jesu gjerningar. Lesetekstane denne søndagen handlar om at menneske talar ord frå Gud – om profetane, Moses som fekk boda frå Gud, Elia som skal venda hjarto – om menneske som drivne av Den heilage ande ber fram ord frå Gud.

VITNE – OM AUTORITET OG TIL FRELSE

Preiketeksten er ein del av Jesu tale til jødane om Jesu fullmakt etter at han har lækt den sjuke ved Betesdadammen.

V 31–33: Her viser Jesus til jødane sin rettspraksis i 5 Mos 19,15: Det måtte vera minst to vitne i ei retts sak. Det same ser me i stridsamtalen i Joh 8 12–19 der farisearane protesterer og ikkje reknar Jesu vitneutsegn om seg sjølv som gyldig i 8,13. Jesus viser då til eit anna vitne som har autoritet som dei er meir innstilt til å lytta

til, nemleg Johannes døyparen som dei sjølv sendte ein delegasjon til; jfr. 1,19. Johannes var rekna for ein profet blant mange av jødane. ”Han har vitna for sanninga”; dvs. i sanninga si teneste, ikkje berre om hendingar, men om kva som er sanninga om Jesus. Johannes sitt vitneutsegn må ein forstå ut frå 1,19–36.

V 34: Det er ikkje for eigen del Jesus treng at nokon vitnar om han, men det er for tilhøyrarane. Han viser til Johannes og seier at dei treng Johannes sitt vitnesbyrd ”så de skal bli frelste”; dvs. for å forstå kven Jesus er, og at han kjem for å frelsa. Jfr. 1,7: ”Han skulle vitna om lyset, så alle kunne koma til tru ved han.” – og 10,40–42 om resultatet av Johannes sitt vitneutsegn. Det trengs at nokon vitnar eller forkynner for at dei kan bli frelst; jfr. Rom 10,14–17: ”Så kjem då trua av bodskapen ein høyrer.” Gjerningane talar ikkje av seg sjølv om frelsa; dei må forklarast.

V 35: Dei var begeistra for Johannes; han samla store folkemengder ved Jordan, men det varte berre ei stund til han vart arrestert av Herodes Antipas. ”Ei lampe som brann og lyste” – Johannes var ikkje lyset, men ei lampe; Jesus er lyset (1,8–9 og 8,12). Ordet ”brann” tyder brenna opp og antydar at Johannes ofra seg i vitnetenesta. Her er bruka fortid, noko som inneber at Johannes si teneste var over, at han på den tida var i fengsel eller død.

V 36: Det som er sterkare enn ein profet sitt vitneutsegn, er underfulle gjerningar. Dette er ikkje slikt som Jesus gjer av seg sjølv; det er Gud Faders plan som Jesus skal fullføra. Når Jesus her viser til gjerningane han er i ferd med å gjera (presens av poieá), må dette både vera ein referanse til lækinga ved Betesdadammen, som er bakgrunnen for stridssamtalen, og det må omfatta også alle under og teikn han hadde gjort og på det tidspunktet hadde igjen å fullføra, også hans død på krossen og oppstoda. Underforstått: Desse gjerningane eg gjer, er slike ingen menneske kan gjera av seg sjølv; berre Gud kan gjera det, og difor vitnar dei om ”at Far har sendt meg,” og dermed at Jesus har ein autoritet som jødane må anerkjenja: Han er den han seier han er, for han er sendt av Gud.

Det er dermed to vitneutsegner som dei kan stola på: Gjerningane dei sjølv ser, vitnar om Jesu autoritet, og Johannes som dei heldt høgt, vitnar om sanninga om Jesus, at han kjem frå Gud for å frelsa – og det blir sagt for at tilhøyrarane skal bli frelst.

KVEN ER VITNE I DAG? IKKJE JOHANNES, MEN ME!

Når me elleve dagar før jul skal forkyнна om vitnesbyrd og Johannes døyparen som vitne, bør ein minna kyrkjelyden på at dei òg er vitne, og det bør vera eit mål å gje dei frimod til å vera det.

Det store alvorret er: Dersom ingen hadde fortalt og stått fram som vitne om Jesu gjerningar og om at dei var blitt frelst, hadde alt vore gløymd etter ein generasjon.

Difor har det alltid vore viktig for kyrkja å vitna om Jesus og frelsa. Evangelistane skreiv ned det vitna fortalde; sjå Joh 21,24 og Luk 1,2. Tidleg starta ein med å gjera Guds gjerningar nærverande gjennom årlege feiringar. Ein feira oppstoda når jødane feira påske, og utsendinga av Den heilage ande under pinsefesten. Fyrst på 300-talet, etter at kyrkja var blitt ein lovleg religion, starta ein med organisert julefeiring i Roma samstundes med den romerske midtvintersfesten Saturnalia. Tidspunktet skuldast, ifylgje den katolske kyrkja, ikkje at kyrkja kristna ein heidensk fest, men ein tradisjon blant jødar for at profeter vart drepne på sin unnfangelsesdag. Ein trudde at Jesus vart krossfest 25. mars, og då måtte fødselsdagen bli 25. desember, 9 månadar etter.

No rett før jul er det på tide tenka over om vår julefeiring vitnar om Jesus. Høgtida oppstod for å minna om gjerningane Gud har gjort, og feira dei, slik at ingen skal gløyma dei og det dei tyder for oss. Korleis kan det skje denne jula?

Kyrkjelyden kan utfordrast til å vera vitne ved å fortelja for sine barn og barnebarn. I desse dagar skal tusenvis av born på skulegudstenester og samlingar, men det er ikkje nok å bli informert om jula; dei må få høyra frå nokon dei stolar på, at dette angår oss i dag, sanninga om Jesus.

For Luther var det viktig å understreka at me kjenner den nådige Gud berre gjennom forkyninga. Alle skapningar kan ha eit forhold til Gud gjennom skaparverket, men berre dei som møter Gud openberra i forkyning, kan oppleva hans nåde. Derfor må nokon vitna for neste generasjon.

Johannes vart kalla ei lampe; det er ein god metafor for vitnet. Det er ikkje i eiga kraft ein skal lysa, men la lyset, Jesus, få skina. Derfor er det ikkje slik som nokon tenker, at ein må vera ein perfekt kristen for å vitna; det er ikkje lampa som er viktig, men lyset.

Det er ikkje likegyldig kven som vitnar, og korleis ein vitnar; det beste vitnesbyrd er ein person ein stolar på, som fortel noko som viktig for han eller henne. No rett før jul med dårleg tid og med mange tekniske hjelpemiddel rundt oss kan me bli freista til å setja på ein youtube-video med juleforteljinga på mobilen. Men det er ikkje noko vitnesbyrd – tvert imot! Det fortel berre at du ikkje er interessert i å formidla noko viktig, berre at ungane skal bli underhaldne. Men å fortelja jula som ei forteljing som er viktig for deg, det er vitnesbyrd. ”Eg synes det er viktig å feira at Jesus vart fødd fordi...” – det er vitnesbyrdet. Eller som Alf Prøysen uttrykte det: ”Dra krakken bortått glaset, så sett vi òss og ser.”

Sidan det er rett før jul, kan Julekveldsvisa brukast til å mala eit bilde av tradisjonsoverlevering mellom generasjonane. Sjølv om ein kan rekna med at dei fleste kan denne visa, er det ikkje nok å lesa opp frå versa. Ein må seia tydeleg kva som er meininga med det ein siterer, og bruke dette i ein samanheng. Så kan ein gjenfortelja situasjonen med å ta barnet på fanget og fortelja slik at det motiverer til å ta seg tid til å fortelja om jula. Så kan ein synga Julekveldsvisa rett etter preika og dermed repetera utfordringa om å vera eit vitne om Jesus i vår norske jul.

TIL ADVENTSGUDSTENESTA:

Adventstida er prega av at julesongar vert sunge over alt, bortsett frå i kyrkja der me helst skal synga adventssalmar enno ein søndag, sjølv om julekonsertane med julesalmar går for fulle hus.

Difor kan det vera fint å finna fram nokre julesalmar som kan knytast til budskapet. Eg har foreslått å bruka Julekveldsvisa, nr. 64 Nå har vi vaska golvet. Den handlar nettopp om å fortelja om Guds gjerningar i jula, ikkje som ei framand historie, men som vår forteljing, og den kan gje eit eksempel til å følgja etter. To nyare julesalmar, 56, Ei krubbe var vogga, og 69, I en natt så klar

og kald, har med den tomme grav som perspektiv i julefeiringa. Salmar om å vera vitne er: 13, Underlege ting å sjå, 89, Hør nå godt nytt, 688, Go tell it on the mountain, 695, Rop det ut.

TORE SKJÆVELAND
KYRKJEFAGSJEF I BJØRGVIN
TOS@KYRKJA.NO

NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

TILSETTINGER

BORG BISPEDØMME

Søkere til midlertidig stilling i 50 % som prostiprest i Vestre Borgevangel prosti med tjenestested Rygge og Eksholt sokn:

Borchgrevink, Anne (40), vikar/prostiprest i Vestre Borgevangel, 1710 SARPSBORG
Gilbrant, Ragnhild (67), vikarprest, 1406 SKI Haugevik, Karla (67), artist/skribent/bokmanus, 4770 HØVÅG
Strand, Jorunn (40), sokneprest, 2213 KONGSVINGER

TILSETTINGER

BORG BISPEDØMME

Borg bispedømmeråd har i møte 07.09.2015 tilsatt:

Synnøve Sakura Heggem som sokneprest i Søndre Follo prosti med tjenestested Nesodden og Gjøfjell sokn.

Maylén Nupen som sokneprest i Østre Romerike prosti med tjenestested Frogner sokn.

Vi har mottatt beklæring på at de tar imot stillingene.

Helse Nord-Trøndelag HF er Nord-Trøndelags største og viktigste organisasjon med 2750 kompetente og motiverte medarbeidere fordelt på Sykehuset Namsos, Sykehuset Levanger, DPS Kolvereid og DPS Stjørdal. Helse Nord-Trøndelag har et omfattende spesialisttilbud og er innenfor enkelte sykehusfunksjoner blant de fremste i landet. Foretakets forretningsadresse er 7600 Levanger. Les mer om oss på www.hnt.no

Helse Nord-Trøndelag HF

Sykehusprest

100 % fast stilling - referanse 2789190961

Arbeidet omfatter både somatiske og psykiatriske avdelinger. Prestetjenesten i helseforetaket utgjør 1,75 % årsverk. 75 % diakon er tilsatt ved Sykehuset Namsos.

Prestetjenesten har hele Helse Nord-Trøndelag som arbeidssted, men stillingen har primært kontorsted ved Sykehuset Levanger.

Den som tilsettes må oppfylle de krav som gjelder ordinasjon i Den norske kirke. Det forventes pastoral-klinisk utdannelse eller annen relevant kompetanse.

Nærmere opplysninger om stillingene fås ved henvendelse til: Klinikkleder Tore Andersen, tlf. 74 09 73 20 eller 951 98 358

Søknadsfrist: 7. november 2015

Foretaket har elektronisk søknadsbehandling og det oppfordres å fremme søknaden via Helse Nord-Trøndelag hjemmeside (www.hnt.no) – der du også vil finne fullstendig utlysningstekst.

HELSE NORD-TRØNDELAG

frantz.no

Johanneskretsen arrangerer

KURS I RETREATRAMME på Solåsen Pilegrimsgård i Son

8. november (søndag kveld) – 11. november (onsdag formiddag)

Tema: "KORSET"

"Korset" et av kirkens sju kjennetegn, og vi er kalt til å "bære vårt kors" og dele Jesu kors (Jfr. Luthers "Om konsiliene og kirken").

Sett av disse dagene i retreatramme på Solåsen pilegrimsgård om du har mulighet.

Påmelding skjer direkte til Peterstiftelsen: peterstiftelsen@peterstiftelsen.no, tlf. 47 48 30 32.

Undervisning ved Joachim Grün og Geir Otto Holmås,

En anledning til å bli kjent med Johanneskretsen – et brødre-fellesskap for prester i Den norske kirke. Besøk vår hjemmeside: johanneskretsen.wix.com/johanneskretsen

GI BARNET ET MENINGSFULLT MINNE FRA DÅPSDAGEN!

*“Gjennom dåpen
setter Gud oss inn
i sin verdensvide
kirke”*

Kjøpe dåpsservietter fra
Madagaskar

**og støtt kvinner,
barn og unge.**

+

40 kr/stk. inkludert et kort
(Tillegg for frakt)

Ta kontakt: Det Norske Misjonsselskap
Epost: info@nms.no, Tlf. 51516100.
Les mer: www.nms.no/dapsserviett/

Atelier Agnes

-er en systue som gir arbeid til 40 kvinner i Antsirabe, Madagaskar. Her lages dåpsserviettene som selges i Danmark og Norge utgjør 75% av omsetningen deres.

Barn og unge

Overskuddet fra salg av dåpsservietter går til arbeid blant barn og unge i våre samarbeidskirker.

**Det Norske
Misjonsselskap**

Avsender:
Luthersk Kirketidende
Sinsenveien 25
0572 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), prost Hege Elisabeth Fagermoen, universitetslektor Sjur Isaksen og sokneprest Anne Grete Listrøm. Bokmeldingsansvarlig: Postdoktor Kristin Graff-Kalleståg. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg.

ALLE HENVENDELSER rettes til:
Luthersk Kirketidende
v/Eyolf Berg
Sinsenveien 25
0572 OSLO
Tlf. 91 17 65 37
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord, innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

ABONNEMENT: Pris kr. 590,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 800,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 3000.14.73669. Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev, SMS eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra <https://lutherskkirketidende.buyandread.com>